

**ОСОБЛИВОСТІ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

На сьогоднішній день інфляція – один із найбільш болючих та небезпечних процесів, які негативно впливають на фінанси, грошову та економічну систему в цілому. Особливо сильного її впливу зазнають країни з перехідною економікою. Хоча деякі з них уже досягли певної стабільності, але все ще досить чутливо реагують на зовнішні подразники. Відомо, що повністю викоринити інфляцію в ринкових умовах майже неможливо, і тому можна говорити лише про антиінфляційну політику, що реальна тільки за умови точного уявлення про властивості інфляційних процесів у трансформаційній економіці та про методи подолання її негативного впливу на економіку. Питання формування антиінфляційної політики як складової економічної стабілізації в трансформаційній економіці повинні розглядатися системно. Отже, окремої уваги потребує не лише сутність та природа виникнення інфляції як підгрунтя для подальшого формування антиінфляційної політики, а й розгляд зазначених питань безпосередньо в умовах трансформації [1].

Інфляція у дослідженнях українських науковців – досить розповсюджений напрям у економічній науці. Найчастіше інфляційні процеси розглядаються у контексті макроекономічної політики, регуляторних функцій держави, економічного зростання та з метою прогнозу процесів інфляції та пошуку актуальних шляхів подолання її надмірних темпів.

Питання формування відповідної антиінфляційної політики, що здатна цілком відповідати на виклики сьогодення ще стоять перед науковцями. Отже, базуючись на антиінфляційній політиці в економіці України, сучасних тенденціях української економіки та наукових дослідженнях, є логічною концентрація саме на питанні формування реально дієвих засад антиінфляційної політики, що здатна стабілізувати ключові показники [2].

Аналіз літературних джерел з обраної тематики свідчить про вагомні науково-прикладні результати у питаннях дослідження інфляційних процесів загалом. Проте, трансформаційні процеси, що притаманні економіці України, вимагають конкретизацію заходів антиінфляційної політики відносно економічних та політичних викликів, зокрема ззовні.

Таким чином, доцільним є дослідження розвитку науково-методичних підходів до визначення антиінфляційної політики, як складової економічної стабілізації.

В умовах сучасної циклічної економіки, що характеризується чергуванням періодів зростання та спаду, питання, пов'язані з антиінфляційною політикою задля стабілізації економічної діяльності кожного окремого суб'єкта господарювання, економіки держави й світової економіки в цілому, є дуже актуальним. У кожній країні інфляційні процеси мають власну природу, власні риси та власні чинники виникнення, отже, ті чи інші антиінфляційні інструменти матимуть різний ступінь ефективності виходячи з передумов впровадження в окремій країні.

Сучасна інфляція – глобальний багатофакторний кумулятивний соціально-економічний процес, властивий ринковій економіці, пов'язаний з економічною нестабільністю.

Державна політика реалізується на різних рівнях, залежно від напрямку її застосування та ключової мети. Загальнонауковим підходом, щодо визначення особливостей макроекономічної політики, є підхід, що визначає макроекономічну політику як діяльність держави з реалізації макроекономічного розвитку держави за допомогою відповідних інструментів. Економіка країни в цілому є об'єктом макроекономічної політики. Кінцевий ефект від реалізації макроекономічної політики економічна теорія вбачає у зростанні реального ВВП та підтримці допустимого рівня інфляції та безробіття шляхом дій відносно грошової маси, процентної ставки, валютного курсу, бюджетного дефіциту, тощо.

З точки зору функціональної спрямованості макроекономічна політика може набувати наступних форм:

антиінфляційна політика; інвестиційна політика; фінансова політика; бюджетна політика;

зовнішньоторговельна політика;

політика у відкритій економіці;

політика доходів, тощо.

Макроекономічна політика приймає дві ключові форми прояву – стабілізаційну політику та політику економічного зростання. Перша має на меті відновлення реальних обсягів виробництва до рівня потенційного ВВП та забезпечення помірної інфляції та поєднує виробничу та фінансову стабілізацію. Політика економічного зростання – діяльність держави, метою якої є збільшення потенційного рівня ВВП та підтримання помірної інфляції.

Провідна роль у процесі економічної стабілізації відводиться державному регулюванню. Перш за все це така регуляторна політика, що безпосередньо впливає на економічне зростання.

В економічній науці сформувалося певне розуміння сутності державного регулювання, незважаючи на різні підходи до його змістовного наповнення. 127

Аналізуючи тлумачення, можна зробити висновок, що державне регулювання – це спонукально-практична діяльність регуляторного характеру, направлена на досягнення чітко визначених цілей загальнодержавного значення.

У наукових публікаціях серед функцій державного регулювання економіки виділяють такі:

цільову – визначення цілей, пріоритетів та основних напрямів розвитку національної економіки;

стимулюючу – формування регуляторів, здатних ефективно впливати на діяльність господарських суб'єктів і спрямовувати економічні процеси у бажаному для суспільства напрямі;

нормативну – держава за допомогою законодавчих актів встановлює певні “правила гри” для суб'єктів економіки;

коригуючу – коригування розподілу ресурсів у економіці з метою розвитку прогресивних процесів, усунення негативних зовнішніх ефектів тощо;

соціальну – державне регулювання соціально-економічних відносин, перерозподіл доходів, забезпечення соціального захисту та соціальних гарантій, збереження навколишнього середовища, безпосереднє управління неринковим сектором економіки – регулювання державного сектора економіки, створення суспільних благ;

контролюючу – державний нагляд і контроль за виконанням певних встановлених “правил гри”, економічних, екологічних, соціальних стандартів.

Оскільки основне завдання макроекономічного регулювання – це досягнення рівноваги в економічній системі, що включає стабільний рівень цін, природний рівень зайнятості і національного виробництва, то антиінфляційна політика, що проводиться урядом та Центральним банком, виступає складовим елементом макроекономічного регулювання.

Деякі вчені-економісти вважають, що макроекономічну стабільність необхідно розглядати як стан економіки, яка склалася під впливом комплексу взаємообумовлених і взаємозв'язаних чинників: економічних, політико-правових, демографічних, науково-технічних, природних, поведінкових, і характеризується тривалою стійкістю макроекономічної ситуації (системи) в цілому і окремих макроекономічних показників [1].

Антиінфляційну політику можна розглядати не тільки в якості частини стабілізаційних заходів на макроекономічному рівні, які безпосередньо направлені на запобігання високих темпів інфляції та управління нею на незагрозливому для стабільності економічної системи рівні, але ще й в якості чинника, який може опосередковано впливати на макроекономічну стабільність через посилення або послаблення довіри до заходів антиінфляційної політики та їх результативності. Саме послідовна антиінфляційна політика сприяє посиленню довіри економічних агентів до заходів, які проводяться урядом та Центральним банком, робить їх очікування більш раціональними та створює в цілому більш сприятливе середовище для досягнення цілей макроекономічної стабілізації та довгострокового економічного зростання.

Результати дослідження свідчать, що здебільшого визначення антиінфляційної політики у дослідженнях подається з метою отримання у подальшому конкретних емпіричних результатів, рідше – як суто теоретичне питання.

Таким чином, маючи певну уяву про зміст категорій, що найчастіше корелюють з антиінфляційною політикою та орієнтуючись на запропоновані у наукових джерелах визначення можна стверджувати про використання наступних найпоширеніших підходів до її визначення: комплексний, цільовий, системний.

На нашу думку комплексний підхід до визначення є найбільш вдалим та простим до осмислення. Головна ідея, яка закладена у визначення, полягає у необхідності застосовувати інструменти антиінфляційної політики з метою регуляції інфляції. Залежно від кількісних ознак, які приймає інфляція (індекс інфляції) держава, як регулятор, застосовує відповідні інструменти, і не завжди вони мають на меті вплив на цей показник. У випадку прийнятного індексу інфляції регуляція обмежується заходами з підтримки відповідного рівня індексу, що не можна ототожнювати з поняттям “боротьба”.

Резюмуючи вищезазначене до антиінфляційної політики можна застосувати наступні твердження:

антиінфляційна політика – це макроекономічна політика функціонально спрямована на регуляцію інфляційних процесів;

стосовно реалій української економіки антиінфляційна політика є стабілізаційним заходом на макроекономічному рівні.

Оскільки досягнення економічного зростання має у фундаменті економічну стабільність, антиінфляційна політика повинна розглядатися як невід'ємний елемент стійкого прогресу на шляху трансформацій.

#### Список літератури

[1] О. О. Пономаренко, та О. Г. Лосева, “Кластерний підхід до дослідження інфляційних процесів на регіональному рівні”, *Бізнес Інформ*, № 12, с. 103–108, 2014.

[2] Н. І. Шифріна, та І. Ф. Лісна, “Мультиплікаційний ефект факторів впливу на інфляційні процеси в Україні в 2014–2018 рр.”, *Управління розвитком*, № 17(2), с. 49–57, 2019. 128